

CHUYỆN CON GÀ GÁY PHI THỜI (TIỀN THÂN AKÀLARÀVI)

TẠP CHÍ NGHIÊN CỨU

PHẬT HỌC

CƠ QUAN NGÔN LUẬN CỦA TRUNG ƯƠNG GIÁO HỘI PHẬT GIÁO VIỆT NAM

ISSN: 2734-9195

Câu chuyện này, khi trú tại Kỳ viên bậc Đạo sư đã kể về một Tỳ kheo làm ồn phi thời, Tỳ kheo ấy là một thiện nam tử ở Xá Vệ, xuất gia trong giáo pháp, nhưng không làm các phận sự của mình hay học pháp. Vị ấy không biết: Thời này, ta phải làm việc này; thời này, ta phải hầu hạ; thời này, ta phải học hành. Trong một canh, canh giữa và canh cuối và trong những giờ thức giấc, vị ấy làm ồn, khiến các Tỳ kheo không thể ngủ được.

Tại Chánh pháp đường, các Tỳ kheo nói đến hạnh không tốt của vị ấy:

- Thừa các Hiền giả, Tỳ kheo tên ấy, xuất gia trong Pháp bảo như vậy, nhưng không biết phận sự hay học pháp đúng thời hay phi thời.

Bậc Đạo sư đến, hỏi các câu chuyện đang bàn luận, sau khi được biết vấn đề, bậc Đạo sư nói:

- Nay các Tỳ kheo, không phải chỉ nay vị ấy mới làm ồn phi thời như vậy, mà thuở trước, vị ấy cũng đã làm ồn phi thời. Do không biết thời và phi thời, vị ấy đã bị vạ cổ chết.

Nói vậy xong, bậc Đạo sư kể câu chuyện quá khứ.

Thuở xưa, khi vua Brahmadatta trị vì ở Ba La Nại, Bồ tát sinh ra trong một gia đình Bà La Môn ở phương tây bắc. Khi đến tuổi trưởng thành, ngài vượt qua biên giới, học tất cả tài nghệ, trở thành vị Sư trưởng có tiếng khắp nhiều phương, và dạy nghề cho năm trăm thanh niên Bà La Môn. Các người thanh niên ấy có một con gà trống gáy đúng giờ giấc. Khi nghe tiếng gà gáy, họ thức dậy học bài. Khi con gà ấy chết đi, họ đi tìm một con gà khác.

Một thanh niên đi nhặt củi trong khu rừng có nghĩa địa, thấy một con gà trống, liền bắt nó về, nhốt trong chuồng và nuôi nó. Vì quen sống ở nghĩa địa, nó không biết giờ nào cần phải gáy, có khi nó gáy lúc nửa đêm, có khi nó gáy lúc rạng đông. Khi các thanh niên ấy nghe nó gáy lúc nửa đêm, họ thức dậy học bài, cho đến rạng đông họ quá mệt không học được nữa. Vì buồn ngủ, họ không thấy được vấn đề cần phải thấy. Và khi quá sáng, con gà ấy gáy ồn ào họ không có cơ hội yên tĩnh để học ôn bài. Các thanh niên Bà La Môn suy nghĩ: “Con gà này gáy vào nửa đêm, hoặc ban đêm, hoặc ban ngày. Do đó, chúng ta học không có kết quả”. Vì vậy, họ bắt con gà ấy vắn cổ cho chết đi, và báo cáo lên Sư trưởng biết:

- Vì con gà gáy phi thời, chúng tôi đã giết nó rồi.

Vị Sư trưởng lấy đó làm bài học và nói:

- Do nó không được dạy dỗ tốt, nên nó phải chết.

Rồi Sư trưởng đọc bài kệ.

*Không mẹ cha nuôi dưỡng,
Không thầy, dạy dỗ nó,
Con gà này không biết
Đúng thời hay phi thời.*

Sau khi nêu rõ lời dạy về sự việc này, Bồ tát sống hết thọ mạng rồi đi theo nghiệp của mình.

Sau khi kể pháp thoại này, bậc Đạo sư nhận diện tiền thân như sau.

- Thời ấy, con gà gáy phi thời là vị Tỳ kheo này, các đệ tử là hội chúng đức Phật, còn Sư trưởng là Ta vậy.

Tiểu Bộ Kinh - Tập IV

Chuyện Tiền thân đức Phật (I)

Hòa thượng Thích Minh Châu dịch Việt.

Tạp chí Nghiên cứu Phật học - Số tháng 1/2017